

ອົງຄໍຣະລະກູ່ທາຍສິ່ງແວດລ້ອມຂອງທາງປະເທດ

Environmental Organizations and Laws of Some Countries

ບຸນຈົງ ຂາວສີທີວິງ*

Boonchong Chawsithiwong

Abstract

The objective of this article is to provide information on Thai environmental organization and law system, and on those of some other countries such as China, Japan, Argentina, and the United States. A reader can compare principles and concepts of environmental management in other countries to those of Thailand. The results of this study show that each country has its own unique system of environmental organization and law, deriving from several factors, such as governmental and administrative system, history of national development, socioeconomic conditions and local environmental problems. However, all of them attempt to incorporate modern principles and concepts of environmental management in their environmental law systems; but their enforcement styles, organization establishments and environmental management systems vary; and such, the effectiveness can be questioned.

ນທກັດຍອ

ນທກວາມນີ້ມີວັດທຸໄຈຮສກເພື່ອໃຫ້ຜູ້ສຶກສາສານາກເປົ້າຢັບທີ່ການແນວດີທາງການຈັດການສິ່ງແວດລ້ອມຂອງປະເທດຕ່າງໆ ໄດ້ ກາຣີກາແລະ ຮັບຮັມມັກຄູ່ມັກຈາກເອກສາດຕ່າງໆ ດ້ວຍຄຸນອົງຄໍຣະລະກູ່ທາຍສິ່ງແວດລ້ອມຂອງປະເທດໄທ ຈີນ ຢູ່ປຸນ ອາຣເຈັດນິ້ນ ແລະ ສຫວັນຍົມເຣິກາ ພົກກາຣີກາທໍາໄໝທ່ານວ່າແຕ່ປະເທດນີ້ອົງຄໍຣະລະກູ່ທາຍສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ເປັນຂອງຄົນເອງ ທີ່ນີ້ເປັນຄູ່ກັບເປົ້າຢ່າຍຫລາຍປະກາດ ເຊັ່ນ ວະນອນກາປົກກອອງ ວະນາການບໍລິຫານ ປະວັດສາສົ່ງການພັນນາປະເທດ ລັກການນະເພາະທາງເຄຮັກສູງ ສັງຄມ ວັດນອຮຽນ ປະເທດລີ ແລະ ປົມຫາສິ່ງແວດລ້ອມຂອງແຕ່ປະເທດອ່າງໄວ້ດ້ານ ທຸກປະເທດໄດ້ພົຍາມນ້າມລັກການແລະ ແນວດີໃນການຈັດການສິ່ງແວດລ້ອມລົມມັຍໃໝ່ໄສໄວ້ໃນກູ່ທາຍຂອງຕົນ ແຕ່ການບັນຄັບໃຫ້ກູ່ທາຍແລະ ການຈັດຕັ້ງອົງຄໍຣະລະກູ່ທາຍສິ່ງແວດລ້ອມອາຈີມປົງຫາແຕກຕ່າງໆກັນໄປຕາມລັກການແພພາຂອງປັຈຊັບຕ່າງໆ ຕັ້ງກ່າວແລ້ວ

* ຜູ້ຫ້າຍສາສດວາງວາຍ, ພັດທະນາບັນຫຼິດສຶກສາທາງການຈັດການສິ່ງແວດລ້ອມ ສ້ານັກພົມບານບັນຫຼິດສຶກສາ ສັດຖະບັນບັນຫຼິດພັດທະນາຄາວຕ່າງໆ

การศึกษาองค์กรและกฎหมายในหลายประเทศจะช่วยขยายห侃ะของผู้ศึกษา อิกทั้งทำให้นักศึกษามารถเปรียบเทียบได้ในบทความมีฉกล่าวถึงสิ่งดังกล่าวในบางประเทศ เช่น ประเทศไทย จินผู่ปูน อาร์เจนตินา และอุรุวาน ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ประเทศไทย

ก่อนหน้าที่จะมีกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง ประเทศไทยมีกฎหมายต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมอยู่แล้วกว่า 50 ฉบับ ซึ่งล้วนแต่เป็นกฎหมายเพื่อจุดประสงค์โดยตรง ด้านคืนทั้งสิ้น จุดอ่อนในกฎหมายทั้งหลายเหล่านั้น จึงเป็นช่องทางในการจัดให้มีกฎหมายเฉพาะที่มีจุดประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรงขึ้น พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 เป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อมโดยตรงฉบับแรกและได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมเรื่อยมา ปัจจุบันใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ส่วนกฎหมายที่มีอยู่ก่อนแล้วก็ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตัวย เช่น พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 (Baker & McKenzie, 1993: 1)

ประเทศไทยเป็นภาคีข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมจำนวนมาก การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในประเทศไทยฉบับ ก็เพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศ ทั้งนี้ตามความจำเป็นเพื่อให้สามารถอนุรักษ์ตามข้อตกลงระหว่างประเทศได้อย่างเหมาะสม เช่น พิธีสารมอนทรีออลเกี่ยวกับการควบคุมสารทำลายโลกลันในชั้นบรรยากาศ และอนุสัญญาไซเตส เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนซึ่งร่างขึ้นโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สสร.) ที่มาจากตัวแทนประชาชนทั่วประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พ.ศ. 2540 กำหนดให้รัฐและประชาชนร่วมกันจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศโดยอำนาจการตัดสินใจขั้นสูงที่มีอำนาจเป็นอำนาจของรัฐรวมทั้งได้ดำเนินมาตรการกระจาดอำนาจการจัดการสิ่งแวดล้อมสู่การประกอบระบบท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังได้ดำเนินมาตรการใหม่ ๆ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมมากำหนดครอบในการจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศหลายประการ ผู้บัญญัติสูงสุดบัญญัติต่าง ๆ ด้านสิ่งแวดล้อมครอบคลุมมากที่สุดเท่าที่เคยมีมา

1.1 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม มีทั้งองค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน องค์กรภาครัฐได้แก่ องค์กรในราชการส่วนกลาง องค์กรราชการส่วนภูมิภาค และองค์กรราชการส่วนท้องถิ่น องค์กรส่วนภาคเอกชน ได้แก่ เอ็นจิโน และประชาชน (สูนิย์ มัลลิกะมาลัย 2539: 50-77)

องค์กรภาครัฐในราชการส่วนกลาง

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้กำหนดให้เป็นภารกิจเกี่ยวกับพื้นที่สิ่งแวดล้อม ขององค์กรราชการส่วนกลางในทุกระดับนับแต่นายกรัฐมนตรี ซึ่งมีบุคลากรประจำหน้าที่ดังนี้

ก) บทบาทในฐานะผู้จัดวางนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

ข) บทบาทในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ผู้สังการในกรณีเหตุอุบัติเหตุอันตรายต่อสาธารณะอันเนื่องมาจากการก่อจลาจล หรือ ภาวะมลพิษหากปล่อยไว้จะเป็นอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพอนามัยของประชาชน หรือก่อความเสียหายต่อทรัพย์สินเป็นอันมาก ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการตามที่เห็นสมควร ให้บุคคลใด ๆ หรือหน่วยงานใด ๆ ที่เกี่ยวข้องควบคุม ระจับหรือบูรพาผลร้าย

ที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที อ่านอาจดังกล่าว นายกรัฐมนตรีจะมอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการภายในจังหวัดแทนนายกรัฐมนตรีได้โดยประกาศคำสั่งดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาโดยมีข้อชี้

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นองค์กรในรูปคณะกรรมการประจำอุปถัมภ์ด้วยบุคคลซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่สาธารณะประโยชน์ในระดับผู้บริหารของประเทศไทย มีหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมระดับชาติ ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติแก่องค์กรของรัฐอีน ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาแห่งส่วนราชการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำนโยบายและแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมดูแลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ประสานการบริหารจัดการกองทุนสิ่งแวดล้อม และประสานงานด้านสิ่งแวดล้อมในภูมิภาค

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาวันเดียวกันกับสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม และกรมควบคุมมลพิษ องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริม เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ รวบรวม จัดทำ ให้บริการข้อมูลข้อสนับสนุนเทศด้านสิ่งแวดล้อม และให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชน

กรมควบคุมมลพิษ เป็นองค์กรหลักในด้านปฏิบัติการโดยตรงในฐานะเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ซึ่งมีบทบาทอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ให้ค้าแนะนำและช่วยเหลือแก่เจ้าพนักงานระดับท้องถิ่นในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อผลกระทบและขัดมลพิษตามความจำเป็น

2. มีอำนาจตรวจสอบและควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษ อาทิเช่นอย่างให้สั่งปิดหรือพักใช้ หรือเพิกถอน

ใบอนุญาต หรือ การสั่งให้หยุดใช้ หรือทำประโยชน์ด้วยประการใด ๆ เกี่ยวกับแหล่งมลพิษ

3. ปฏิบัติงานร่วม หรือ สนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น

องค์กรอื่น ๆ เช่น กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักนายกรัฐมนตรี เป็นต้น

องค์กรภาครัฐในราชการส่วนภูมิภาค

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2536 กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค เป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญของสิ่งแวดล้อมภูมิภาค

ผู้ว่าราชการจังหวัด มีบทบาทอำนาจหน้าที่หลายประการ ได้แก่

1. จัดการสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในกรณีที่จังหวัดได้เป็นเขตควบคุมมลพิษ ด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดจะต้องทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดหรือขัดมลพิษรวมเข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการควบคุมสิ่งแวดล้อมของจังหวัดด้วย

2. เสนอความเห็น ปรึกษา หรือแนะนำแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องในจังหวัด

3. กำกับดูแลเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการปฏิบัติภาระกิจด้านสิ่งแวดล้อม

4. ถึงการแทนนามกรัฐมนตรีในกรณีที่ขาดไม่ได้ ที่อาจส่งผลร้ายต่อชีวิต สุขภาพอนามัยและทรัพย์สินอย่างรุนแรงภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

5. ประสานงานกับหน่วยงานอื่นในกรณีเป็นปัญหามลพิษในพื้นที่ความเกี่ยวระหว่างเขตปกครองของสองจังหวัดขึ้นไป

นายอำเภอ เป็นเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ตามกฎหมาย ซึ่งกฎหมายได้กำหนดภารกิจ หรือหน้าที่สำคัญและอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายให้การปฏิบัติหน้าที่บรรลุเป้าหมาย หรือรัฐบุป্রะลงค์ที่กฎหมายกำหนดในพื้นที่รับผิดชอบ

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมที่มีสำนักงานในส่วนภูมิภาคจำนวน 4 แห่งทั่วประเทศ ได้แก่

1. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคเหนือ ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จ.เชียงใหม่
2. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออก ตั้งอยู่ในอาคารศูนย์ราชการเมืองใหม่ แหลมฉบัง อ.บางจากศรีราชา จ.ชลบุรี
3. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคใต้ ตั้งอยู่อำเภอเมือง จ.สงขลา
4. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จ.ขอนแก่น

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภูมิภาค มีบทบาทย้ำ jestechnaที่ ดังนี้

- ก) ประสานงานเรื่องสิ่งแวดล้อมในพื้นที่รับผิดชอบ
  - ๑) จัดทำรายงานเกี่ยวกับการประเมินสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
  - ๒) ประสานงานและให้ความร่วมมือทางวิชาการแก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่รับผิดชอบ
  - ๓) ดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับการตรวจสอบตามคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่รับผิดชอบ
  - ๔) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่องค์กรและความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม
  - ๕) ปฏิบัติงานร่วม หรือ สนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

องค์กรราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สภาตำบล และราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด เช่น เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร กฎหมายได้กำหนดบทบาทย้ำ jestechna และหน้าที่ของเจ้าพนักงานส่วนท้องถิ่นไว้หลายประการ เช่น จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขัดมลพิษในท้องถิ่นเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด จัดให้มีระบบบังคับ�行สิ่งแวดล้อมโดยใช้บัญญัตินี้ หรือรายได้ส่วนท้องถิ่นรวมกับเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมน้อยจากนี้ยังมีอำนาจบังคับใช้กฎหมายต้านสิ่งแวดล้อมฉบับต่าง ๆ ด้วย เช่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พระราชบัญญัติรักษารากฐานความสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นต้น

องค์กรภาคเอกชนและประชาชน องค์กรประเภทนี้นับว่าเป็นกลไกที่มีความสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมไม่น้อย พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้ให้ความสำคัญต่อบบทบาทขององค์กรประเภทนี้เป็นอย่างมาก ปัจจุบันมีเงินจี้โอยห้วยและต่างประเทศจำนวนมาก สภาสูตเมืองเดือนธันวาคม พ.ศ. 2541 มีเงินจี้โอยที่จดทะเบียนเป็นองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น 98 ราย เพิ่มขึ้นจาก 49 รายในปี พ.ศ. 2538 เงินจี้โอยที่จดทะเบียนแล้วมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว เก็บสืบ ดำเนินการเองโดยไม่ต้องผ่านหน่วยงานหรือองค์กรใด อย่างไรก็ต้องหมายเหตุเป็นเพียงแสดงการยอมรับในบทบาทของเงินจี้โอย เท่านั้น รัฐมนตรีได้รับรองสิทธิและหน้าที่ แต่รัฐก็ส่งวนสิทธิ์ที่จะไม่ให้ความที่กฎหมายกำหนดได้

สำหรับประชาชนเป็นอีกองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย

ในทุกราชตั้ง รัฐจึงต้องรับรองสิทธิของประชาชนไว้ในกฎหมายเพื่อเป็นการเสริมศักยภาพหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีบุคลากรจำนวนจำนวนมากที่จะอยู่ดูแลตรวจสอบสิ่งแวดล้อมได้อย่างทั่วถึงทั่วประเทศ ตัวอย่างการรับรองสิทธิของประชาชนด้านสิ่งแวดล้อมก็คือ ในกรณีที่กฎหมายได้กำหนดให้ประชาชนผู้พบเห็นการกระทำใด ๆ เป็นการละเมิดหรือฝ่าฝืนกฎหมาย สิ่งแวดล้อม ประชาชนผู้พบเห็นอาจนำเข้าร้องเรียนกล่าวโทษต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ โดยให้ประชาชนผู้พบเห็นการละเมิดหรือฝ่าฝืนดังกล่าวเป็นผู้เสียหายด้วยความประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2. จัน (ชัชชุม อรรถวิทย์ 2538: 140-155)

จันเริ่มให้ความสนใจในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมมากเป็นพิเศษ เมื่อ พ.ศ. 2516 โดยมีสาเหตุ 3 ประการ คือ

1) การเกิดปัญหามลพิษอย่างร้ายแรงในหลาย ๆ ฝ่ายของจัน

2) การเกิดอุบัติภัยสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว

3) subpoenas ที่ได้จัดประชุมเรื่องสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ชั้นเป็นครั้งแรก ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน ในปี พ.ศ. 2515 การประชุมนานาชาตireื่องสิ่งแวดล้อมเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2516 และจันได้บรรจุนโยบายสิ่งแวดล้อมไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2514-2518) เป็นครั้งแรก

จันได้ก่อตั้งองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม (EPA) ขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2517 โดยเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม แม้ EPA ของจันจะมีสถานภาพและอำนาจในการออกและบังคับใช้ระเบียบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แต่หน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐบาลซึ่งมุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจก็ยังคงมุ่งเน้นให้ความสนใจและคาดหวังต่อการสร้างผลผลิตทางเศรษฐกิจ เป็นองค์ประกอบช่วงหนึ่งอยู่ในระยะเวลานานของการปฏิรูปด้านธรรมนูญของจัน (พ.ศ. 2503-2519)

ในปี พ.ศ. 2522 คณะรัฐมนตรีของสภากฎหมายได้ออกกฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อมโดยเน้นการควบคุมมลพิษและอนุรักษ์ธรรมชาติ

ในปี พ.ศ. 2525 จันได้แก้ไขเปลี่ยนรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้แต่ละรัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองสภาพแวดล้อมของประชาชนและทรัพยากรธรรมชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2529-2533) ของจันได้กำหนดแผนการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และขยายนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในรายละเอียดมากขึ้น และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2534-2538) ก็ยังกำหนดถึงงานและเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมของสอดคล้องกันอย่างมาก

จันได้ออกกฎหมายหลักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมคือ กฎหมายสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2532 โดยก่อนหน้านี้จันมีกฎหมายสิ่งแวดล้อมอยู่หลายฉบับ เช่น กฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2522 กฎหมายป่าไม้ พ.ศ. 2475 และกฎหมายการประมง พ.ศ. 2472 แต่มีปัญหาการขาดเอกสาร วัตถุประสงค์ของกฎหมายสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2532 จันได้รวมเอาลงในต่าง ๆ ของสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและสุขภาพของชาวจัน กฎหมายสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2532 ได้กำหนดให้ผู้ดำเนินโครงการต้องแสดงรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้เป็นที่พอใจทางราชการด้วย

การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2532 อาจกระทำได้โดยทั้งหน่วยงานของภาครัฐและองค์กรเอกชน ทั้งประชาชนและองค์กรเอกชนสามารถดำเนินคดีชั้นสูงทางคดี จันเป็นการสำคัญคับกฎหมายและบุคคลเหล่านั้นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นได้

กฎหมายสิ่งแวดล้อม และระบบบริหารสิ่งแวดล้อมของจันคล้ายประเทศไทยทางด้านกฎหมาย เช่น มี EPA เช่นเดียวกับประเทศไทยทางด้านตาก จันมีแผนสิ่งแวดล้อมที่เรียกว่า อาณัต้า 21 นอกจานี้

สันฝีทางหลักการผู้ก่อมลพิชเป็นผู้จ่าย และหลักการขายสิทธิ์การก่อมลพิช แต่การนำหลักการเหล่านี้ไปปฏิบัติเป็นเรื่องที่บังคับตามวัฒนธรรมเช่น

3. ญี่ปุ่น (Sven Olof Ryding, 1992: 559-560)

กฎหมายพื้นฐาน สำหรับภาวะมลพิชในญี่ปุ่น ประกาศใช้บังคับในปี พ.ศ. 2510 หรือ The Basic Law for Environmental Pollution เรียกว่า BLEP นับแต่เริ่มประกาศใช้ได้มีการปรับปรุงแก้ไข หลายครั้ง ปัจจุบัน BLEP ประกอบด้วยประเต็มที่ญี่ปุ่น 7 ประการ ในการควบคุมสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- 1) มลพิชทางอากาศ
- 2) มลพิชทางน้ำ
- 3) มลพิชของดิน
- 4) เสียงรบกวน
- 5) ความสันสะเทือน
- 6) แผ่นดินไหว
- 7) กลืนรบกวน

BLEP ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environmental Quality Standards EQS) และมาตรฐานการระบายมลพิชออกสู่สิ่งแวดล้อม (Emission Standard - ES) ตั้งนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีหน้าที่รับผิดชอบต่อสาธารณะสิ่งแวดล้อม และควบคุมการระบายมลพิชคุณภาพสูงร้ายกาจ จุดประสงค์ของ EOS และ ES มีดังนี้

- EOS เป็นสมมอนนโยบายระยะยาวที่มุ่งความสำเร็จในการพัฒนาสภาวะแวดล้อม
- EOS ใช้ในการอ้างอิงสำหรับการควบคุมการระบายมลพิชออกสู่สิ่งแวดล้อม รวมทั้งใช้เป็นสิ่งในการดำเนินรัฐชาติคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับอันเป็นที่ยอมรับได้

ES เป็นการนำไปสู่ความสำเร็จและตัวจริงซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ใน EOS และเป็นเกณฑ์ในการควบคุมมลพิชจากแหล่งกำเนิด

กฎหมายเมียนมาร์ ๆ เกี่ยวกับภาวะมลพิช มักอยู่ในรูปของคำสั่ง หรือประกาศของข้าราชการระดับสูง หรือข้อตกลงระหว่างอุตสาหกรรมกับชุมชนในเรื่องการควบคุมมลพิช พระราชบัญญัติควบคุมมลพิชทางอากาศ (The Air Pollution Act.) และพระราชบัญญัติควบคุมมลพิชทางน้ำ (The Water Pollution Act.) เป็นกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของญี่ปุ่น โดยใช้กฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวเป็นเครื่องมือหลักของเจ้าหน้าที่ในการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม กฎหมายเมียนมาร์ ๆ ที่ออกโดยเจ้าหน้าที่ระดับสูง มักกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดกว่ามาตรฐานระดับชาติ (National Standards) ข้อตกลงเกี่ยวกับการควบคุมภาวะมลพิช (Agreements on Environmental Pollution Control - AEPC) ระหว่างเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นกับบริษัทอุตสาหกรรมในท้องถิ่นมักจะเข้มงวดกว่าที่กำหนดในกฎหมายระดับชาติ และมีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการปกป้องสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิผล

4. อาร์เจนตินา (Argentina) (Falbo A.J., 1997: 217-220)

การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของอาร์เจนตินามีบทบัญญัติกำหนดในกฎหมายทุกระดับนับแต่รัฐธรรมนูญ กฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง กฎหมายสิ่งแวดล้อม และกฎหมายระดับท้องถิ่น

4.1 รัฐธรรมนูญของอาร์เจนตินา (National Constitution) ฉบับปี พ.ศ. 2537 มีบทบัญญัติ เกี่ยวกับการปกป้องสิ่งแวดล้อมและหลักการพัฒนาแบบยั่งยืน รวมทั้งมีบทบัญญัติให้สิทธิและหน้าที่แก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สำหรับข้าราชการของรัฐ รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีพันธะที่ต้องปกป้องสิทธิพื้นฐานดังกล่าวของประชาชน และในขณะเดียวกันต้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมด้วยนគจากนิรัฐธรรมนูญยังกำหนดให้รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อม

โดยรัฐบาลกลางเป็นผู้กำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อมขึ้นต่อ ส่วนรัฐบาลท้องถิ่นอาจกำหนดมาตรฐานของรัฐบาลกลางไปใช้บังคับ หรือจะกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดกว่าขึ้นใช้บังคับก็ได้

4.2 กฎหมายอาญา (Criminal Law)

มาตรา 200 ของประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติว่าผู้ใดใช้สารเคมีไม่ว่าด้วยวิธีการใด หากก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพ ก่อมลพิษทางดิน น้ำ อากาศ และสิ่งแวดล้อมทั่วไป และถ้าการนี้เป็นล舛ให้บุคคลใดตาย จะต้องได้รับโทษจำคุกอย่างน้อย 10 ปี แต่ไม่เกิน 25 ปี

มาตรา 66 ขยายความรับผิดชอบของการกระทำผิดโดยประมาท หรือไม่ทราบกฎหมายต้องรับโทษระหว่าง 1 เดือน ถึง 2 ปี และถ้าความประมาทหรือความไม่ทราบกฎหมายนั้น เป็นเหตุให้มีผู้ได้ป่วยหรือตาย ผู้กระทำผิดต้องรับโทษ 6 เดือน ถึง 3 ปี

มาตรา 57 กำหนดความรับผิดชอบของผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ ผู้ร่วมหุ้น กรรมการบริหาร ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ผู้เก้าอี้ ผู้บริหารให้ร่วมรับผิดและรับโทษด้วย

4.3 กฎหมายแพ่ง (Civil Law)

ประมวลกฎหมายแพ่งของอาร์เจนตินาเป็นกฎหมายเก่าดั้งเดิมแต่กลางทศวรรษที่ 18 จึงไม่ปรากฏมีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด แต่เรื่องสิ่งแวดล้อมมักจะอยู่ในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้าน เช่น คบันเขม่า เสียงรบกวน กลิ่นเหม็น และการระบายน้ำ เป็นต้น ประมวลกฎหมายแพ่งฉบับรับบุรุงใหม่ในปี พ.ศ. 2511 มาตรา 2,618 กำหนดให้เหตุรำคาญ (Disturbances) อันมีสาเหตุจาก คบันเขม่า ความร้อน กลิ่น แสง เสียง รบกวน ความสั่นสะเทือน และอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมของเพื่อนบ้านต้องไม่เกินระดับปกติที่คนธรรมดากnown ไปสามารถจะทนได้ ทั้งนี้ให้พิจารณาสถานที่และเหตุการณ์ประกอบด้วย ผู้พิพากษาอาจสั่งให้หยุดประกอบกิจการนั้นหากพิจารณาเห็นว่าอาจก่อความเสียหายต่อที่รัพย์สินหรือสุขภาพ นัยจากนี้

มาตรา 1113 ยังได้กำหนดความรับผิดชอบอย่างเข้มงวด (Strict Liability) ในกรณีขาดเงินอันเนื่องจากวัสดุ หรือ การกระทำที่เป็นอันตราย ทั้งนี้ครอบคลุมผลิตภัณฑ์สาธารณะด้วย

4.4 กฎหมายสิ่งแวดล้อม (National Environmental Law)

อาการ

มาตรา 6 ถึง มาตรา 8 กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในส่วนกลางมีอำนาจออกมาตรฐานสิ่งแวดล้อมของบรรยากาศทั่วไป (Ambient Standards) และให้คำแนะนำพนักงานเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นออกมาตรฐานการระบายมลพิษออกสู่บรรยากาศ (Emission Standards) ส่วนมาตรฐานการระบายมลพิษทางอากาศจากการถอนต์ กฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่กลางเป็นผู้กำหนด

การละเอียดกฎหมายสิ่งแวดล้อมอาจยกลงโทษ เช่น ปรับ สั่งปิดแหล่งกำเนิดมลพิษชั่วคราวหรือถาวร เพิกถอนใบอนุญาตชั่วคราวหรือถาวร การกำหนดชั้มวิบาก ความผิดสะสม หรือกรณีก่อปัญหามลพิษร้ายแรง อาจเพิ่มโทษเป็น 2 เท่า หากที่กำหนดในกฎหมาย ในกรณีทำผิดเดิมชั้วภัยใน 1 ปี ต้องรับโทษปรับเพิ่มเป็น 2 เท่าของค่าปรับครึ่งก่อน

น้ำ

การป้องกันและควบคุมมลพิษทางน้ำหรือจากเรือ หรือแหล่งอื่น ๆ ในกรณีมนาคมภัยในน่านน้ำของประเทศอาร์เจนตินา ได้นำหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายมาใช้ ผู้รับผิดชอบในการจ่ายค่าเสียหาย รวมถึง เจ้าของเรือ กับต้นเรือ นายเรือ และพนักงานประจำเรือ การละเอียดกฎหมายสิ่งแวดล้อมดังกล่าว มีโทษปรับ และผู้ก่อมลพิษต้องรับผิดชอบค่าเสียหายที่เกิดจากมลพิษทางน้ำตลอดจนค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสภาพแหล่งน้ำนั้นโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย การกำหนดคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ มีหน่วยงานจำนวนมากที่มีอำนาจ ซึ่งอยู่กับระเบียนบริหารที่ต่างกัน

ดิน

ในการอนุรักษ์และพื้นฟูลภภาพดินให้เหมาะสม แก่การเพาะปลูก ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยภาครัฐจะสนับสนุนด้านการเงิน และภาครัฐจะเป็นเพียงผู้กำหนดกฎแล้วการดำเนินการของภาคเอกชนเท่านั้น เพื่อยังคงความเรียบง่าย

ภาคของเสียอันตราย

กฎหมายกำหนดให้ภาคของเสียได ๆ ที่สามารถก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งมีชีวิตหรือสิ่งแวดล้อม เป็นภาคของเสียอันตราย โดยประกาศรายชื่อ ภาคของเสียไดบัง เป็นภาคของเสียอันตราย ทั้งนี้พิจารณาโดยใช้เกณฑ์ด้านพิษวิทยา ความสามารถในการติดไฟ การกัดกร่อนความไวต่อปฏิกิริยา สภาพความเป็นกรด-ด่าง และสภาพทางชีววิทยา เป็นหลักในการประกาศรายชื่อภาคของเสียดังกล่าว

การนำภาคของเสียอันตรายจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศอาจ Jen ต้นเป็นสิ่งต้องห้ามตามที่กำหนดในกฎหมายสิ่งแวดล้อม รวมทั้งในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2537

การจัดการให้มีแหล่งกำจัดภาคของเสียอันตรายขึ้นสุดท้ายต้องทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมประกอบการพิจารณาอนุญาตของเจ้าหน้าที่ด้วย

พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านภาคของเสียอันตรายมีอำนาจในการเข้าตรวจสอบแหล่งกำจัดภาคของเสียอันตราย และมีอำนาจสั่งปิดการประกอบกิจการทั้งชั่วคราวหรือถาวร ในกรณีที่มีการละเมิดกฎหมายอาจได้รับโทษปรับหรือรื้อถอน หรือเพิกถอนทะเบียนแบบชั่วคราวหรือถาวร กการกระทำผิดซ้ำอาจได้รับโทษหนักขึ้น ถ้ากระทำการช้าภายใน 3 ปี ค่าปรับจะเพิ่มเท่ากับจำนวนค่าปรับครึ่งแรก คุณด้วยจำนวนครึ่งที่กระทำการ ในการกระทำการครึ่งที่สิ้นไปเปิดประกอบกิจการสถานเดียว

พระราชบัญญัติภาคของเสียอันตราย (The Hazardous Waste Act. 24.015) กำหนดให้นำหลักการความรับผิดชอบอย่างเข้มงวดมาประยุกต์ใช้

4.5 กฎหมายท้องถิ่น

กฎหมายท้องถิ่นที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก ตัวอย่างที่ต้องของกฎหมายท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กฎหมายท้องถิ่น 11.723 ซึ่งกำหนดภาระเบี่ยงในการปกป้อง อนุรักษ์ และส่งเสริมคุณภาพอากาศ น้ำ ป่าไม้ และสัตว์ป่า กฎหมายให้คำแนะนำพัฒนาเจ้าหน้าที่ดูแลการปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้กฎหมายท้องถิ่นยังกำหนดให้มีการทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ครอบคลุมกว้างขวางกว่าที่กำหนดในกฎหมายสิ่งแวดล้อมระดับชาติมาก กิจกรรมที่ต้องทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมระดับชาติ ได้แก่ เทม่องแร่ เชื่อมผลิตไฟฟ้า และแหล่งผังกลบภาคของเสียอันตราย ส่วนกิจกรรมที่ต้องทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายท้องถิ่นมีถึง 15 ประเภท รวมทั้งโครงการของท้องถิ่น ที่อาจส่งผลกระทบร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อมคืน ๆ อีกด้วย

4.6 กรอบการบริหาร (Administrative Framework)

สำนักเลขานุการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนุชชัย ลังกัด สำนักงานประธานาธิบดี อาร์ Jen ต้น เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการสิ่งแวดล้อม มีบุคลากรจำนวนมากและได้รับงบประมาณด้าน สิ่งแวดล้อมมากกว่าหน่วยงานอื่น ๆ

อาร์ Jen ต้นมีหน่วยงานจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เช่น กระทรวงเศรษฐกิจ งานสารสนเทศปโภคและบริการ ประกอบด้วยหน่วยงานย่อยหลายองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เช่น องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เทม่องแร่ ทรัพยากรทางทะเล คุณภาพ ชลประทาน และการค้า พลังงาน และทรัพยากรน้ำ ส่วนกระทรวงศึกษาธิการ มีหน่วยงานหลายองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเช่นกัน เช่น องค์กรวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รับผิดชอบงานด้านวิจัยและพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ในระดับท้องถิ่นปรากฏว่า ส่านักกโนบายสิ่งแวดล้อมของเมืองบูโนสไอร์ส (Buenos Aires) มีงานที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กว้างขวางมาก

5. สหรัฐอเมริกา (Evan J. Ringquist, 1993: 36-39)

องค์กรที่มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของสหรัฐอเมริกา ได้แก่ องค์กรปกป้องสิ่งแวดล้อม (EPA) คณะกรรมการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (CEO) และหน่วยงานปกป้องสิ่งแวดล้อมของรัฐอเมริกา (State EPA)

5.1 EPA (Environmental Protection Agency) เป็นกระทรวงสิ่งแวดล้อมของประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลายฉบับของประเทศ รวมทั้งมีหน่วยงานย่อยในระดับภูมิภาครวม 10 แห่ง ได้แก่

1. ศูนย์ภูมิภาคที่ 1 ที่เมือง บอสตัน มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบสำหรับรัฐต่าง ๆ ได้แก่ คอนเนคติกัต (Connecticut) เมน (Maine) แมสซาชูเซต (Massachusetts) นิว汉มิเชิร์ (New Hampshire) โรดไอส์แลนด์ (Rhode Island) และเวอร์蒙ท์ (Vermont)

2. ศูนย์ภูมิภาคที่ 2 ที่เมืองนิวยอร์ค มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบสำหรับรัฐต่าง ๆ ได้แก่ นิวเจอร์ซี (New Jersey) นิวยอร์ค (New York) ปอร์ทوريโก (Puerto Rico) เวอร์จิնไอส์แลนด์ (Virgin Island)

3. ศูนย์ภูมิภาคที่ 3 ที่เมืองฟิลาเดลเฟีย มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบสำหรับรัฐต่าง ๆ ได้แก่ เดลaware (Delaware) ดิสทริกต์ออฟโคลัมเบีย (District of Columbia) แมรีแลนด์ (Maryland) แพนซิลเวเนีย (Pennsylvania) เวอร์จิเนีย (Virginia) และ เวสเทิร์นวิจิเนีย (West Virginia)

4. ศูนย์ภูมิภาคที่ 4 ที่เมืองแอตแลนต้า มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบสำหรับรัฐต่าง ๆ ได้แก่ อลาบาม่า (Alabama) ฟลอริด้า (Florida) จอร์జเจีย (Georgia) เ肯ตัก基 (Kentucky) มิลลีสซิปปี (Mississippi) นอร์ทแคโรไลนา (North Carolina) เชอร์คาโรไลนา (South Carolina) เทนเนสซี (Tennessee)

5. ศูนย์ภูมิภาคที่ 5 ที่เมืองซีคาโก มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบสำหรับรัฐต่าง ๆ ได้แก่ อิลลินอยส์ (Illinois) อินเดียน่า (Indiana) มิชิแกน (Michigan) มินนิโซต้า (Minnesota) โอไฮโอ (Ohio) และวิสคอนซิน (Wisconsin)

6. ศูนย์ภูมิภาคที่ 6 ที่เมืองดัลลัส มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบสำหรับรัฐต่าง ๆ ได้แก่ อาร์เคนซอส (Arkansas) หลุยส์เซียนา (Louisiana) นิวเม็กซิโก (New Mexico) 俄克拉荷มา (Oklahoma) และเท็กซัส (Texas)

7. ศูนย์ภูมิภาคที่ 7 ที่เมืองแคนซัสซิตี้ มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบสำหรับรัฐต่าง ๆ ได้แก่ ไอโววา (Iowa) แคนซัส (Kansas) มิสซูรี (Missouri) และนิบราสกา (Nebraska)

8. ศูนย์ภูมิภาคที่ 8 ที่เมืองเดนเวอร์ มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบสำหรับรัฐต่าง ๆ ได้แก่ โคโลราโด (Colorado) 蒙大นา (Montana) นอร์ทแคโรลีนา (North Dakota) ไวนอมิง (Wyoming) เชอร์ดาโคต้า (South Dakota) และ ยูทาห์ (Utah)

9. ศูนย์ภูมิภาคที่ 9 ที่เมืองซานฟรานซิสโก (San Francisco) มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบสำหรับรัฐต่าง ๆ ได้แก่ อริโซนา (Arizona) แคลิฟอร์เนีย (California) 夏威夷 (Hawaii) 內華達 (Nevada) อเมริกาซามัว (American Samoa) และ กัวม (Guam)

10. ศูนย์ภูมิภาคที่ 10 ที่เมืองซีแอตเติล มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบสำหรับรัฐต่าง ๆ ได้แก่ อลาสก้า (Alaska) ไอดากอ (Idaho) 俄勒岡 (Oregon) และ瓦奧奇งตัน (Washington)

EPA เก็บองค์กรปฏิบัติการตามนโยบายสิ่งแวดล้อมของประเทศ จึงจำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่จำนวนมากที่มีประวัติอาชญากรรม และมีงบประมาณประจำปีสูงมากกว่า 2000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ มีกฎหมายสิ่งแวดล้อมหลายฉบับอยู่ในความดูแลขององค์กรนี้

หลังจากก่อตั้ง EPA ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1970 ในช่วงสองสามทศวรรษต่อมา นับเป็นช่วงที่สหราชอาณาจักรและสหภาพโซเวียต รัฐบาลอเมริกาทุ่มเทด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด รัฐสภาอเมริกัน ได้พยายามผ่านกฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างน้อย 10 ฉบับด้วยกัน บางฉบับได้มีการปรับปรุงเพิ่มเติมแก้ไขหลายครั้ง ดังนี้ (Vinson, J.W., 1993: 19-20)

1. CAA (Clean Air Act), 1970, 1972, 1977 และ 1990
2. CWA (Clean Water Act), 1972, 1977, 1987
3. FIFRA (Federal Insecticide, Fungicide and Rodenticide Act.), 1972 และ 1978
4. HMTA (Hazardous Materials Transportation Act.), 1975
5. TSCA (Toxic Substance Control Act.), 1976
6. RCRA (Resource Conservation and Recovery Act.), 1976, 1980 และ 1984
7. CERCLA (Comprehensive Environmental Response, Compensation and Liabilities Act.) or Superfund, 1980
8. SARA (Superfund Amendments and Reauthorization Act.), 1986
9. HAZWOPER (Hazardous Waste Operation and Emergency Response), 1990
10. PPA (Pollution Prevention Act.), 1990

CAA เป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อมฉบับแรกหลังจากตั้งองค์กร EPA ฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นฉบับปี ค.ศ. 1990 ล่องปิดต่อมา CWA จึงออกมา

ต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขเป็น CWA (The Clean Water Amendments, 1977) และกฎหมายคุณภาพน้ำ หรือ WQA (The Water Quality Act, 1987) FIFRA ซึ่งประกาศใช้เมื่อปี ค.ศ. 1972 เป็นกฎหมายที่สร้างปูทางให้กับกฎหมาย HMTA ซึ่งประกาศบังคับใช้เมื่อปี ค.ศ. 1975 ภายใต้การรับผิดชอบของกระทรวงคมนาคมของสหราชอาณาจักร (DOT or Department of Transportation) โดยให้อำนาจแก่รัฐมนตรีอย่างกว้างขวางในการควบคุมการขนส่งวัสดุอันตรายประเภทต่าง ๆ กฎหมายฉบับนี้ยังไม่เคยมีการปรับปรุงเพิ่มเติมแต่อย่างใด นับแต่ปี ค.ศ. 1975 เป็นต้นมา TSCA เป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่งที่หลังจากประกาศบังคับใช้เมื่อปี ค.ศ. 1976 ยังไม่เคยมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมแต่อย่างใดเลย เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจ EPA ในการควบคุมการนำสารเคมีชนิดใหม่ ๆ มาใช้รวมทั้งควบคุมการผลิตสารเคมีชนิดใหม่เพื่อการส่งออก RCRA ถูกประกาศบังคับใช้เมื่อปี ค.ศ. 1976 แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำจัดขยะเมื่อปี ค.ศ. 1980 และแก้ไขเพิ่มเติมศักดิ์ศรีเกี่ยวกับการกำจัดขยะของเสียทั้งหมด ทั้งนี้รวมทั้งการขออนุญาตและประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังเพิ่มเติมส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมภาระด้านแรงงานต่าง ๆ ที่ผังอยู่ได้เพื่อปี ค.ศ. 1984 ซึ่งบังคับใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986 CERCLA เกิดจากอุบัติภัยที่เป็นข่าวคราวโด่งดังในปี ค.ศ. 1980 เช่นเรื่องการขุดเสียงด้วยเครื่องจักรในรัฐนิวยอร์ก (New York's Love Canal) และเรื่องท่านองเดียวกันที่รัฐ肯ตักกี (Kentucky's Valley of the Drums) ส่วน SARA เป็นกฎหมายที่เลริม CERCLA โดยรัฐสภาอเมริกันเมื่อปี ค.ศ. 1986 ให้อำนาจ EPA ดำเนินการและบังคับภาคอุตสาหกรรมให้ตัดจัดฟื้นฟูรายงานต่าง ๆ เสนอให้ยังคงทำงานกำจัดภาระของขยะอันตรายที่ก่อให้เกิดภัยสิ่งแวดล้อมฉบับที่ผ่านรัฐสภาเมริคันอย่างบังคับใช้ในปี ค.ศ. 1990 ให้แก่ HAZWOPER และ PPA ฉบับแรก

อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงแรงงาน (DOL) หรือ Department of Labor) กฎหมายนี้กำหนดคุณสมบัติของพนักงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับภารกิจของ เสียอันตราย และกำหนดให้มีการฝึกอบรมแก่พนักงานเหล่านี้ด้วย สวนกฏหมายฉบับพัฒน์ถูกประกาศบังคับใช้ เมื่อจากรัฐสภาอเมริกันประஸค์ จักรพรรดิให้อุดสาหกรรมพยาบาลลดปริมาณภาระของเสียอันตรายที่เกิดจากกระบวนการผลิต กฏหมายฉบับนี้ยังมีข้อกำหนดให้อุดสาหกรรมต้องจัดทำรายงานเสนอ EPA เกี่ยวกับปริมาณภาระของเสียอันตรายที่ต่าง ๆ ที่อุดสาหกรรมแต่ละราย ผลิตได้ รวมทั้งการรายงานเกี่ยวกับการวางแผน ดูกเดินในสถานประกอบการอุดสาหกรรมแต่ละราย และการสอนองค์ตอบต่อการใช้สิทธิชุมชนเรื่องการเข้าถึงข้อมูลของโรงงานแต่ละรายด้วย (Vincoli J.W. 1993: 19-21)

5.2 CEO (Council on Environmental Quality) จัดตั้งขึ้น โดยพระราชบัญญัติโดยบัญญัติ (The National Environmental Policy Act. 1972) โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งดังนี้

1. เพื่อจัดทำนโยบายสิ่งแวดล้อมคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
2. เพื่อทำการศึกษาวิจัยด้านสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่อง สิ่งแวดล้อมแก่ประธานาธิบดี

CEO เป็นองค์กรที่ขึ้นกับประธานาธิบดี โดยตรง เป็นหน่วยงานที่ปรึกษาและประสานงาน ไม่มีอำนาจบริหาร บทบาทสำคัญของ CEO คือการพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อโครงการต่าง ๆ อันอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง แต่โดยทั่วไปบทบาท CEO เป็นหน่วยงานระดับนโยบายสิ่งแวดล้อมของชาติ

CEO เป็นหน่วยงานเล็กมาก มีเจ้าหน้าที่ประมาณ 60 คน ในสมัยแรก ๆ เมื่อคริสต์ศตวรรษ แต่ใน

สมัยประธานาธิบดีเรagan (President Reagan) มีการตัดลดงบประมาณและจำนวนเจ้าหน้าที่ลงมาจนเหลือเจ้าหน้าที่เพียง 6 คนเท่านั้น ปัจจุบัน ECO ถูกยุบไปโดยประธานาธิบดีคลินตัน เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 1993 และตั้งสำนักงานนโยบายสิ่งแวดล้อม (OEP or Office of Environmental Policy) ขึ้นแทนภายใต้การดูแลของรองประธานาธิบดีกอร์ (Gore) ทำหน้าที่ประสานนโยบายสิ่งแวดล้อมระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5.3 State EPA

รัฐแต่ละรัฐมีอำนาจในการบังคับใช้กฏหมายสิ่งแวดล้อม ดำเนินโครงการสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยใช้งบประมาณสนับสนุนจาก EPA ภูมิภาค นอกจากนี้ยังอาจดำเนินโครงการสิ่งแวดล้อมของรัฐเองด้วย รัฐแต่ละรัฐสามารถกำหนดระเบียบข้อบังคับและมาตรฐานสิ่งแวดล้อมเองได้ และมาตรฐานที่แต่ละรัฐกำหนดขึ้นต้องเข้มงวดกว่ามาตรฐานระดับชาติ การดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมของแต่ละรัฐมักอยู่นอกเหนือการควบคุมของรัฐบาลสหราชอาณาจักร แต่จะมีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันได้ หากแบ่งลักษณะการจัดการสิ่งแวดล้อมของรัฐต่าง ๆ อาจแบ่งออกได้ 4 ประเภท ประเภทแรก และตั้งเดิม คือ ให้การดำเนินโครงการสิ่งแวดล้อมอยู่กับหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสุขาภรณามัช ปัจจุบันยังมีรัฐที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมประเภทนี้อยู่ 11 รัฐ ได้แก่ โคโลราโด อาวาย ไอเดาโอล แคนซัส นอนทาน่า นิวเม็กซิโก นอร์ทดาโคเดา โอลกากัวมา เซาฟ์คาโรไลนา เทนเนสซี และยูทาห์ ประเภทที่สอง คือ รัฐแต่ละรัฐจัดให้มีหน่วยงานในลักษณะเดียวกับ EPA จัดองของรัฐเอง (Mini-EPA) บางรัฐมี EPA ที่มีการดำเนินการที่ได้ผลตีกว่า EPA ระดับภูมิภาคของรัฐบาลสหราชอาณาจักร รัฐที่จัดให้มีการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมในลักษณะนี้ มี 19 รัฐ ได้แก่ อลาบาม่า อลาสก้า อริโซนา อาร์เคนซัส พอลิสเซีย ออลลินน์คย์ อินเดียนนา หลุยส์เซียนา

แม่แมรีแลนด์ มินนิโซต้า มิสซิสซิปปี้ เมนโรสก้า นิวแยมเชียร์ นิวยอร์ค โคลอิโด โอเรกอน วอชิงตัน และไอโอมิช รัฐภาคที่สาม คือ รัฐแต่ละรัฐจัดให้มีหน่วยงานขนาดใหญ่ที่ผนวกงานด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาและการจัดการ ทรัพยากรสัตว์น้ำและสัตว์ป่าเข้าด้วยกัน เป็นหน่วยงานแบบผสมผสานงานหลาย ๆ ด้านเข้าด้วยกันในลักษณะองค์กรขนาดใหญ่ (Superagency) รัฐที่มีการบริหารด้านสิ่งแวดล้อมในลักษณะเช่นนี้มี 16 รัฐ ได้แก่ คอนเนคติกัต เดลaware จอร์จเจีย ไอโอวา เคนตักกี แมลลากูเซทท์ มิชิแกน มิซูรี เนเวดา นิวเจอร์ซี นอร์ทแคโรไลนา เพนซิลเวเนีย โรดไอส์แลนด์ เชาท์ด้าโกต้า เวอร์มอนท์ และวิสคอนซิน ประเภทที่สี่ คือ รัฐที่มีการบริหารสิ่งแวดล้อมลักษณะเฉพาะที่ไม่ซ้ำแบบใครในสามประเทศแรก แต่ส่วนใหญ่มีก็มีโครงการด้านสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวด เช่น แคลิฟอร์เนีย เท็กซัส เวอร์จิเนีย และเวสท์เวอร์จิเนีย

วิธีการที่สหรัฐอเมริกาใช้อ้างเป็นทางการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีหลายประการ ด้วยกัน (Luneburg, W., 1998: 391-399) ได้แก่

a. ต่อภาคเอกชน

1. การเผยแพร่องค์ความรู้ (Dissemination of information)
2. การช่วยเหลือทางการเงิน (Subsidies)
3. ควบคุมการเข้าสู่ตลาด (Regulation of market access)
4. เงินชดเชยและการประกันภัย (Liability and insurance schemes)
5. มาตรฐานทางเทคโนโลยี (Technology standards)
6. มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environmental quality standards)
7. การออกใบอนุญาตให้รายนามลพิษและการขายอนุญาตดังกล่าว (Permit Programmes and Emission trading)

8. กลยุทธ์ทางการตลาด (Market-based strategies)

9. ระบบลงโทษ (Sanctioning systems)

10. ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle)

b. ต่อภาครัฐ

11. การประเมินด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental assessment)

12. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติของรัฐ (Management of public natural resources)

แนวโน้มในอนาคต

แนวโน้มการพัฒนาภูมิภาคสิ่งแวดล้อม ของสหรัฐอเมริกาจะเปลี่ยนแปลงไปจากปัจจุบันที่มักใช้การจัดการแบบล่างอิงภูมิภาคเป็นหลัก โดยอนาคตจะเน้นการป้องกันมากกว่าการตามแก้ปัญหา การบังคับใช้กฎหมายจะเป็นไปอย่างยืดหยุ่น โดยจะให้แต่ละรัฐจัดการสิ่งแวดล้อมของตนเองมากขึ้น รัฐบาลกลางจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนและจะเน้นการสนับสนุนด้านการเงินแก่ธุรกิจขนาดย่อมในภาคการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รวมทั้งรองรับความร่วมมือให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นในการสอดส่องดูแลผู้ก่อปัญหามลพิษด้วย ในระดับระหว่างประเทศมีแนวโน้มจะเน้นความร่วมมือสหรับคุณสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงบรรยายกาศและผลักดันเรื่อง ISO 14000 แก่บริษัทเมืองทั่วไปและนักประมง (Luneburg, W., 1998: 400-401)

6. บทสรุป

ทุกประเทศมีภูมิภาคสิ่งแวดล้อม ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระบบการปกครอง และระบบบริหารของแต่ละประเทศ ตลอดจนเบื้องหลังความเป็นมาทางสังคม ประเพณี และวัฒนธรรม และอื่น ๆ ที่เป็นลักษณะเฉพาะของประเทศนั้น

สำหรับการจัดการสิ่งแวดล้อมไทยได้แก่ การพัฒนาไปมากนับแต่เมื่อพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งได้มีการนำแนวคิดการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับสากลมาประยุกต์ใช้กับสังคมไทย ทำให้แนวคิดที่บรรจุไว้ในกฎหมายไทยมีความทันสมัย เช่น สิทธิที่จะรับรู้ข่าวสารของประชาชน การยอมรับบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน หลักการผู้ก่อมลพิชเป็นผู้จ่าย หลักความรับผิดเด็ตขาดในทางแพ่ง การให้สิทธิประชาชนในการฟ้องคดีสิ่งแวดล้อม และหลักความรับผิดในการหดแทนความเสียหายที่เกิดกับทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

มีบางสิ่งบางอย่างที่ประเทศไทยยังไม่มี
อย่างเช่นประเทศไทยพัฒนาแล้วบางประเทศ ได้แก่
ยังไม่มีกฎหมายสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับคุณภาพอากาศ
และกฎหมายน้ำโดยเฉพาะ เนื้าใจว่าในไม่ช้าประเทศไทย
เราจะมีกฎหมายดังกล่าวทัดเทียมกับประเทศ
พัฒนาแล้ว

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายแต่ละประเทศมีลักษณะแตกต่างกันไป ประเทศส่วนใหญ่ทั้งประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาประสบปัญหาเดียวกันคือ การบังคับใช้กฎหมายไม่ได้ผลดี

บรรณานุกรม

- ชัชชุม อรรถกิจญ์, 2538 “เจนกับความล้มเหลวของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม”
วารสารกฎหมายสิ่งแวดล้อม 1(1), PP. 140-155.

สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, 2539, การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม สำนักพิมพ์บิตรรัม, กรุงเทพฯ.

Baker & Mckenzie, 1993, Thailand: An Environmental Law Brief Baker & Mckenzie Attorneys at Law, Bangkok.

Falbo A.J., “Developments in Environmental Law: Argentina” J. Environmental Policy and Law, 27/3 (1997), PP. 217-219.

Luneburg, W., 1998 “Environmental Law in the USA” Environmental Management in Practice (V.1) edited by B. Nath, et.al., Routledge, New York.

Ringquist E.J., 1993, Environmental Protection at the State Level. M.E. Sharpe, New York.

Sven-Olof Ryding, 1992, Environmental Management Handbook IOS Press, Amsterdam.

Vincoli, J.W., 1993 Basic Guide to Environmental Compliance Van Nostrand Reinhold, New York.

• • • • • • •